

IN MEMORIAM

W. W. SCHIPPER.

Op 11 Januarië 1932 verloren wij wederom een onzer oudste leden: WILLEBOORD WILLEBOORDSCHE SCHIPPER, lid sinds 1893. In de eerste jaren van zijn lidmaatschap nam hij geregeld aan de werkzaamheden der Vereniging deel: hij woonde de vergaderingen bij, maakte ekskursies mee en zond planten voor het herbarium in. Met zijn vriend LAKO was hij een der leden van de beoordelings-kommissie voor de op de vroegere prijsvraag ingezonden herbaria. Met buitengewoon belangstellend geduld en nauwkeurigheid werden de ingekomen planten nagedetermineerd en beoordeeld. Met het klimmen der jaren gaat het lopen hem moeiliker af en zien wij hem niet meer op vergaderingen en ekskursies, hoewel uit onze correspondentie blijkt, dat hij met belangstelling het wel en wee der Vereniging volgt. Behalve dat hij een uitstekend kenner van onze flora was — wie der oudere leden was dit niet? — verzamelde hij met voorliefde het door zovelen gesmade en verfoeide geslacht *Rubus*. Wij doen niemand te kort als wij hem de beste *Rubus*-kenner van ons land noemen. Veel bramen liet hij afbeelden voor de Flora Batava; in een achttal korte stukjes in dit tijdschrift — hij beleefde helaas het

drukken der laatste twee niet meer — heeft hij enige merkwaardige bastaarden beschreven; hij determineerde en controleerde de vondsten van anderen en van ons, en was er ergens iets bijzonders gevonden, dan trok hij er het volgend jaar op zijn gemak heen (Nunspeet, Loenen, Zuid-Limburg of Baarn), om de planten op haar groeiplaats te bestuderen. Zo logeerde hij voor een paar jaar nog een week bij ons in Loenen, om de zo interessante Rubus-flora uit die streek uit eigen aanschouwing te leren kennen.

Gewapend met een koffertje, waarin een natte spons om de planten fris te houden, en vloeipapiertjes om de bloedelen in te bewaren, trok de krasse grijsaard er toen 's morgens op uit. 's Middags rustte hij en 's avonds werd het verzamelde materiaal onderzocht en beschreven. Met de laatste post ging dan een pakje naar Leiden, waarin het materiaal, dat voor de Flora Batava moest worden getekend. Ook met Dr DE WEVER ondernam hij verschillende tochten en heeft met hem daarbij menige zuidlimburgse Rubus-puzzle opgelost. Ieder die voortaan de Nederlandse Rubi wil bestuderen, zal in het werk en de kolleksie van SCHIPPER een degelijke basis vinden. SCHIPPER behoorde tot het groepje leden, dat bij het vertrek van het Verenigingsherbarium uit Leiden hun herbarium aan 's-Rijksherbarium toezegde, en overeenkomstig zijn wens hebben de erfgenamen zijn planten aan het Rijk geschonken, zodat zij voortaan voor ieder toegankelijk zijn; wat van te meer belang is, daar SCHIPPER bij zijn beschrijvingen van bastaarden zich niet liet leiden door de boeken, maar afging op de levende planten, zoals hij die buiten vond.

Zijn levensloop werd ons grotendeels medegedeeld door de heer Ir. A. ZANDSTRA te Winschoten: SCHIPPER was 27 Maart 1849 te Wissenkerke geboren, vandaar dat hij in de zomer geregeld naar Noord-Beveland trok, waar hij ijverig „hokte”. De publikatie van zijn artikel over de flora van Noord-Beveland moet helaas een posthume zijn.

Later gingen zijn ouders te Nieuw en Sint-Joosland wonen, waar hij 1 Jan. 1869 hulponderwijzer werd, als hoedanig hij 1 Febr. 1875 naar Zaandam ging, welke plaats hij 13 Julie 1876 verliet voor Utrecht; 1 Jan. 1878 werd hij onderwijzer 2e klas te Leiden. Wel was dit finantiëel een achteruitgang, maar hij kreeg gelegenheid tot studie in biezondere vakken te Leiden en Delft, waarvan hij een goed gebruik gemaakt heeft, zodat de hoofdonderwijzer SCHIPPER op 18 Aug. 1883 als leraar in de natuurlijke historie aan de H.B.S. en het gymnasium te Winschoten zijn aanstelling kreeg, waar hij bleef tot 1. Sept. 1916. Naast deze functie was hij schoolopziener in het arrondissement Slochteren, later te Veendam en Winschoten.

Natuurlijk verwaarloosde hij de omgeving van Winschoten niet. Hiervan getuigt zijn stuk over groningse planten in de „Bijdragen tot de kennis van de provincie Groningen”, 1902; in welke Bijdragen in 1915 zijn grondige studie over *Lappa tomentosa* verschijnen zou. In het Nederl. Kruidk. Archief staan twee stukjes over de flora van Rottum, 1897 en 1898.

Veel meer heeft hij niet geschreven; alleen trof ons zijn veelzijdige belangstelling in de natuurlijke historie, die zich uitte in talrijke kleine stukjes over de meest uiteenlopende vraagpunten, vooral in De

Levende Natuur (o.a. in jaargang X, XX, XXV, XXVIII, XXIX, XXX, XXXIV en XXXV), maar ook in de Natuur (1891, 1892, 1895), in het tijdschrift der Ned. Heidemaatschappij (jaarg. 1916) en in het tijdschrift over plantenziekten (1897).

Ook voor tuinbouw interesseerde hij zich: hij schreef over het hard en zacht koken der erwten, en heeft de oorzaak van het hard koken gevonden (Landbouwkundig Tijdschrift 1924, 1925; Cultura 1905, 1921). Tot het laatst bleef hij werkzaam; wel sukkelde hij het vorige jaar, maar niets deed een zo plotseling verscheiden vermoeden. Nog drie dagen voor zijn dood schreef hij ons, en eindigde met de beste wensen voor 1932; het antwoord heeft hem niet meer mogen bereiken. Nu rust hij te Wissenkerke; vergeten zullen wij de stille, eenzame werker niet.

Jan. 1932. JANSSEN en WACHTER.